
KAJ NAM PONUJA GLASNIK SED?

V uvodniku Glasnika SED (letnik 25/1985, št. 1—4) lahko preberemo, da sama sprememba oblike Glasnika še ne zagotavlja boljše oziroma bogatejše vsebine, kar je nedvomno res. Toda — kako in kam z vsebino?

V uvodniku je zapisano, da je le-ta odvisna od bralcev in članov Glasnika SED. Stavek, ki govori o tej odvisnosti, pa vsebuje zaimek »vas«, tako da dobimo: »od vas, dragi bralci in člani SED«! Tako je za tem sledi stavek, ki pravi, da ima uredništvo najboljše namene, da »ob vlogi Glasnika kot društvenega glasu poudari še vlogo tehtnega strokovnega glasila, ki bo vsem *nam* v korist in *ponos*«. Ta izjava pa bistveno pripomore k vzpostavitvi dveh relacij: od VAS-VI in od NAS-MI. To pa pomeni distanco, pri kateri se nam zdi, kot da se samo uredništvo Glasnika SED ne uvršča med bralce Glasnika oziroma člane SED, čeravno je na čelu reprezentančnega glasu SED.

Apel uredništva na bralce in člane Glasnika SED, češ da je vsebina odvisna od njih, lahko razumemo na dva načina: Ali s tem uredništvo zaščiti sebe in opraviči njegove »najboljše namene« ali pa se identificira z »najboljšimi nameni« kot cenzor oziroma selektor gradiva, ki mu ga pošljejo bralci Glasnika in člani SED.

Del izjave, ki govori o Glasniku (kot o tehtnem strokovnem glasilu), ki bo (z najboljšimi nameni) nam vsem v korist in ponos, nikakor ne more biti ustrezen za neko strokovno glasilo, v katerem naj bi bila implicirana znanost. Zakaj? Beseda, kot je *ponos*, učinkuje na bralca prej kot ne čustveno, lahko bi rekli v določenem pogledu tudi zavajalno in demantira vsakršno objektivno razumsko razsodnost, ki je velik primanjkljaj v slovenski etnologiji nasploh. Prav tako zavajalno deluje izjava, ki govori o 10-letnici Slovenskega etnološkega društva kot o spodbudi pri poudarjanju vloge Glasnika SED kot tehtnega strokovnega glasila (da bo le-ta nam v korist in ponos). Pri tem pa je zanikana formalnost na račun *prepričanja*. To prepričanje — kot je zapisano v uvodniku — pa so novi uspehi, ki nas čakajo po dosedanjih. Naj se ob tem spomnimo parol, ki so jih ob raznih državnih praznikih in obletnicah izrekle politične eminence in funkcionarji, na primer »z novimi uspehi do novih zmag« ipd. Vidimo lahko, da izjava v uvodniku, ki jo omenjamo, simpatizira in sovпада s političnim jezikom, ki ga uporablja vladojoča ideologija za prepričevanje množic, to je članov skupnosti. Izjava (o 10-letnici SED kot spodbudi) torej deluje na formalni ravni, še več: tudi omenjeno *prepričanje* deluje formalno.

Naj pozornost usmerimo še na stavek v uvodniku, ki govori o *hotenju* po boljšem in kvalitetnejšem Glasniku. Kot lahko preberemo, si tega

hotenja ni izmislilo sedanje uredništvo, ampak — kot piše — so se hotenja učili od prejšnjih odborov, ki veljajo za zgled. Najbrž je vsakomur jasno, da za izboljšanje in dvig vsebinske kvalitete kate-regakoli glasnika, časopisa ali revije, v tem primeru Glasnika SED, nikakor ni zadovoljivo le hotenje, in to pojmovano kot priučeno ho-tenje, ki nam kaže obrtniško miselnost.

Ubadanje z uspehi, ponosom, spodbudami, prepričanjem in hotenjem ima za etnološko stroko dokaj negativen predznak, kajti razkorak med ideološkim in znanstvenim poljem je v slovenski etnologiji maj-hen; včasih je videti tudi njuno prekrivanje.

Oglejmo si še tako imenovan kolofon (velja za Glasnike SED nasploh), zapisan na zadnji strani Glasnika. Naj ga na hitro obnovimo. Naj-prej (in na vrhu) je zapisan predsednik SED kot odgovorni za Glas-nik SED. Po navedbi, kdo omogoča izdajanje Glasnika, sledijo člani izdajateljskega sveta in takoj za tem je zapisan glavni in odgovorni urednik Glasnika SED. Za tem so navedeni člani uredništva, pre-važalci, lektor, grafična zasnova, tiskarna, naklada in naslov uredni-štva ter podatki o ceni in načinu plačevanja, čisto na koncu pa lahko preberemo, da za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji sami.

Kaj se nam ponuja? Vidimo torej strukturo odgovornosti (odgovor-nih), hierarhično razdeljeno, ki že sama po sebi deluje paradoksalno.

Komu in za kaj je odgovoren predsednik SED (govorimo o odgovor-nosti za Glasnik SED), če posebej obstaja že glavni in odgovorni urednik Glasnika? Še več! Izjava, ki govori o odgovornosti avtorjev za prispevke, potemtakem izgubi pomen in je odveč. Če pa je res-nična, izgubi pomen odgovornost glavnega urednika in s tem tudi predsednika SED. Ker pa vemo, da odgovornost glavnega urednika Glasnika in predsednika SED svojega pomena ne izgubi kar tako, vsaj ne na polju ideologije, lahko zaključimo, da je izjava, ki govori o odgovornosti avtorjev za prispevke — in s tem tudi sama odgovor-nost avtorjev — le fiktivna. Ali nam je s tem sugerirana samocenzura?

V omenjenem primeru je razvidno, kako hierarhično razdeljen triali-zem odgovornosti konsolidira tako imenovano politično ideološko prakso v samo znanost. Kolofon s triado odgovornih nam ponuja entiteto etnološke stroke, in to v položaju odvisnosti in konformnosti do — recimo temu — družbene stvarnosti oziroma političnega siste-ma; ponuja nam model družbe.

Jože Rehberger